

**HOẠT ĐỘNG CHỦ NHIỆM LỚP Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC
PHỔ THÔNG NGOÀI CÔNG LẬP TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC**

*CLASS ADVISOR ACTIVITIES IN PRIVATE HIGH SCHOOLS IN HO CHI MINH CITY
AMID THE REFORM OF GENERAL EDUCATION*

HOÀNG ĐÌNH THÁI, hdthai@iemh.edu.vn
Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh.

THÔNG TIN	TÓM TẮT
Ngày nhận: 20/10/2025 Ngày nhận lại: 01/11/2025 Duyệt đăng: 18/12/2025 Mã số: TCKH-S05T12-2025-B09 ISSN: 2354 - 0788 Từ khóa: Giáo viên chủ nhiệm, trường THPT ngoài công lập, phẩm chất năng lực học sinh, đổi mới giáo dục phổ thông, Thành phố Hồ Chí Minh. Keywords: Homeroom teacher, non-public high school, students' qualities and competencies, student competency, general education reform, Ho Chi Minh City.	Bài viết nghiên cứu hoạt động chủ nhiệm lớp tại các trường trung học phổ thông (THPT) ngoài công lập ở TP.HCM trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục phổ thông hiện nay. Nghiên cứu tập trung phân tích vai trò, mục tiêu, nội dung, phương pháp tổ chức và các điều kiện bảo đảm hiệu quả công tác chủ nhiệm lớp. Kết quả cho thấy, hoạt động chủ nhiệm không chỉ góp phần hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực của học sinh mà còn là yếu tố quyết định trong việc xây dựng uy tín, thương hiệu và duy trì sự phát triển bền vững của nhà trường. Chúng tôi nêu ra những khó khăn đặc thù của giáo viên chủ nhiệm ở khối ngoài công lập như sự đa dạng đối tượng học sinh, hạn chế về cơ sở vật chất, áp lực từ phụ huynh và yêu cầu đổi mới Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số định hướng nhằm nâng cao năng lực và hiệu quả hoạt động chủ nhiệm lớp, tăng cường phối hợp giữa nhà trường - gia đình - xã hội trong giáo dục toàn diện học sinh. ABSTRACT This paper examines homeroom teacher activities at non-public upper secondary schools in Ho Chi Minh City in the context of Vietnam's ongoing comprehensive reform of general education. The study analyzes the roles, objectives, contents, organizational methods and supporting conditions that ensure the effectiveness of classroom management and student education. Findings indicate that homeroom activities not only contribute to students' moral and competency development but also serve as a crucial factor in establishing school reputation and ensuring sustainable institutional growth. The author identifies specific challenges faced by homeroom teachers in non-public schools, including the diversity of student backgrounds, limited facilities, parental pressure and requirements

of the 2018 General Education Curriculum. Based on these findings, the paper proposes several orientations to enhance teachers' professional capacity, improve the effectiveness of homeroom management and strengthen collaboration among schools, families and the wider community in fostering holistic student development.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục phổ thông theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 (CTGDPT2018), hoạt động chủ nhiệm lớp ở các trường trung học phổ thông ngày càng khẳng định vai trò trung tâm trong quản lý, giáo dục và hình thành nhân cách học sinh (Bộ GD & ĐT, 2018). Giáo viên chủ nhiệm (GVCN) không chỉ là người tổ chức, điều hành tập thể lớp mà còn là cầu nối giữa nhà trường – gia đình – xã hội, giữ vai trò quan trọng trong giáo dục toàn diện. Theo Phạm Thị Huệ, chất lượng giáo dục của nhà trường phụ thuộc đáng kể vào hiệu quả công tác chủ nhiệm lớp, đặc biệt tại các trường ngoài công lập - nơi tính đồng đều và ổn định của học sinh chưa cao (Phạm Thị Huệ, 2015). Tương tự, Trần Thị Thúy cũng khẳng định rằng hiệu quả công tác chủ nhiệm có ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển bền vững của môi trường sư phạm (Trần Thị Thúy, 2016).

Tại Thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM), nơi có số lượng lớn trường THPT ngoài công lập và đối tượng học sinh đa dạng, công tác chủ nhiệm lớp không chỉ mang ý nghĩa sư phạm mà còn là yếu tố then chốt bảo đảm chất lượng, uy tín và thương hiệu nhà trường. So với các trường công lập, khối ngoài công lập thường gặp nhiều thách thức hơn: sự phân hóa học lực sâu, ý thức kỷ luật không đồng đều, ảnh hưởng mạnh từ môi trường xã hội, cùng với áp lực từ phụ huynh và yêu cầu quản lý linh hoạt. GVCN phải kiêm nhiệm nhiều vai trò: quản lý nề nếp, tư vấn tâm lý, giáo dục kỹ năng sống, hỗ trợ thích ứng học đường, định hướng nghề nghiệp và duy trì phối hợp chặt chẽ với gia đình.

Thực tế cho thấy hiệu quả công tác chủ nhiệm tác động trực tiếp đến chất lượng giáo dục toàn diện của học sinh cũng như tính ổn định và

sự phát triển bền vững của các trường ngoài công lập. Tuy nhiên, hoạt động này còn gặp nhiều khó khăn như hạn chế về cơ sở vật chất, thiếu cơ chế hỗ trợ chuyên môn, chế độ đãi ngộ chưa tương xứng và năng lực một bộ phận GVCN chưa đáp ứng yêu cầu đổi mới.

Xuất phát từ thực tiễn đó, bài viết tập trung nghiên cứu hoạt động chủ nhiệm lớp tại các trường THPT ngoài công lập ở TP.HCM nhằm làm rõ vai trò, nội dung, phương pháp tổ chức và các điều kiện bảo đảm hiệu quả; đồng thời đề xuất một số định hướng nâng cao năng lực GVCN, góp phần thực hiện mục tiêu phát triển phẩm chất và năng lực học sinh theo yêu cầu của giáo dục hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Thiết kế nghiên cứu: Nghiên cứu được thực hiện theo phương pháp định tính với định hướng mô tả - phân tích - tổng hợp, nhằm tìm hiểu sâu vai trò, nội dung, phương pháp tổ chức và các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động chủ nhiệm lớp tại các trường THPT ngoài công lập ở TP.HCM. Thiết kế định tính cho phép tác giả tiếp cận hiện tượng giáo dục trong bối cảnh tự nhiên, từ đó khám phá các yếu tố tác động đa chiều đến công tác chủ nhiệm lớp, điều mà các phương pháp định lượng khó phản ánh đầy đủ.

Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: hoạt động chủ nhiệm lớp và công tác quản lý hoạt động này trong các trường THPT ngoài công lập.

Khách thể nghiên cứu: giáo viên chủ nhiệm, cán bộ quản lý nhà trường, giáo viên bộ môn và học sinh thuộc một số trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM.

Phạm vi nghiên cứu: giới hạn trong các trường có điều kiện, quy mô và loại hình hoạt động khác nhau (từ trường tư thục quy mô lớn

đến trung tâm giáo dục thường xuyên có cấp THPT), nhằm phản ánh bức tranh đa dạng của hệ thống ngoài công lập.

Thời gian thực hiện: trong giai đoạn 2022 - 2024, khi CTGDPT2018 được triển khai đồng bộ tại các trường THPT.

Phương pháp và công cụ thu thập dữ liệu

Phỏng vấn sâu (in-depth interview): Thực hiện với giáo viên chủ nhiệm, cán bộ quản lý và học sinh nhằm khai thác nhận thức, kinh nghiệm, cảm nhận và khó khăn trong thực tiễn chủ nhiệm lớp. Các câu hỏi mở được thiết kế xoay quanh chủ đề: mục tiêu hoạt động, nội dung triển khai, yếu tố ảnh hưởng và biện pháp nâng cao hiệu quả.

Quan sát tham gia (participant observation): Chúng tôi trực tiếp tham dự các buổi sinh hoạt lớp, họp phụ huynh và hoạt động ngoại khóa để ghi nhận cách thức tổ chức, tương tác giữa giáo viên - học sinh - phụ huynh, cũng như phản ứng thực tế của học sinh.

Phân tích tài liệu (document analysis): Bao gồm kế hoạch chủ nhiệm lớp, sổ chủ nhiệm, nội quy trường, báo cáo tổng kết năm học và các văn bản quản lý của Sở Giáo dục và Đào tạo TP.HCM. Phương pháp này giúp đối chiếu giữa lý luận và thực tiễn, đồng thời xác định xu hướng chung của công tác chủ nhiệm tại khối ngoài công lập.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mục tiêu

Trong bối cảnh giáo dục phổ thông đang đổi mới toàn diện, hoạt động chủ nhiệm lớp ở các trường trung học phổ thông ngoài công lập tại TP.HCM có vai trò then chốt trong việc bảo đảm chất lượng và uy tín của nhà trường. Đây không chỉ là nhiệm vụ gắn liền với giáo viên chủ nhiệm mà còn là nội dung trọng tâm trong công tác quản lý nhà trường. Các mục tiêu của hoạt động chủ nhiệm lớp ở khối trường này có thể khái quát như sau:

Bảo đảm sự phát triển toàn diện của học sinh: Mục tiêu cốt lõi là giúp học sinh hình thành và phát triển toàn diện về phẩm chất và năng lực.

Điều này bao gồm rèn luyện đạo đức, thái độ sống tích cực, ý thức kỷ luật, tinh thần trách nhiệm, đồng thời phát triển kỹ năng học tập, kỹ năng tự quản, hợp tác và giải quyết vấn đề. Đặc thù ở trường ngoài công lập TP.HCM là học sinh đến từ nhiều hoàn cảnh khác nhau, nhiều em học lực trung bình hoặc yếu, ý thức kỷ luật chưa cao. Vì vậy, hoạt động chủ nhiệm hướng đến việc tạo cơ hội để mọi học sinh đều có thể tiến bộ, không ai bị bỏ lại phía sau.

Xây dựng tập thể lớp ổn định, gắn kết: Một tập thể lớp vững mạnh là điều kiện tiên quyết để giáo dục có hiệu quả. Mục tiêu quan trọng của hoạt động chủ nhiệm ở các trường ngoài công lập TP.HCM là hình thành tập thể lớp có nề nếp, kỷ luật và tinh thần đoàn kết, giảm thiểu tình trạng học sinh rời rạc, thiếu gắn bó. Qua đó, GVCN vừa giáo dục kỹ năng hợp tác, vừa tạo môi trường an toàn, thân thiện để học sinh yên tâm học tập và rèn luyện.

Làm cầu nối giữa nhà trường – gia đình – xã hội: Ở khối ngoài công lập, mối quan hệ với phụ huynh thường rất nhạy cảm: một mặt phụ huynh có kỳ vọng cao, mặt khác có những phụ huynh phó mặc cho nhà trường. Do đó, mục tiêu của hoạt động chủ nhiệm lớp là duy trì sự phối hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa GVCN với cha mẹ học sinh, Ban Giám hiệu và các lực lượng xã hội. Việc gắn kết này không chỉ giúp quản lý, giáo dục học sinh tốt hơn mà còn tạo sự đồng thuận, nâng cao uy tín của nhà trường trước phụ huynh và cộng đồng.

Hỗ trợ, cảm hóa học sinh cá biệt và nhóm yếu thế: Số lượng học sinh cá biệt hoặc có hoàn cảnh khó khăn trong các trường ngoài công lập không nhỏ. Mục tiêu quan trọng của hoạt động chủ nhiệm là phát hiện sớm, quan tâm và hỗ trợ những học sinh này, giúp các em khắc phục hạn chế, hòa nhập với tập thể. Việc cảm hóa, đồng hành với học sinh cá biệt vừa mang ý nghĩa nhân văn, vừa góp phần duy trì ổn định lớp học và sĩ số nhà trường - yếu tố sống còn đối với trường ngoài công lập.

Định hướng nghề nghiệp và phát triển cá nhân: Học sinh THPT, đặc biệt ở lớp cuối cấp, rất cần được định hướng nghề nghiệp. Ở TP.HCM, một thành phố lớn với nhiều cơ hội việc làm và học tập, hoạt động chủ nhiệm lớp có mục tiêu giúp học sinh xác định hứng thú, khả năng, định hướng nghề nghiệp và lộ trình phát triển cá nhân. GVCN trở thành người đồng hành, kết nối học sinh với các hoạt động trải nghiệm, tham quan doanh nghiệp, tư vấn hướng nghiệp, từ đó giúp các em lựa chọn ngành nghề phù hợp.

Khẳng định uy tín và thương hiệu nhà trường: Khác với trường công lập, sự tồn tại của trường ngoài công lập phụ thuộc nhiều vào niềm tin của phụ huynh và chất lượng giáo dục toàn diện học sinh. Do đó, hoạt động chủ nhiệm lớp còn có mục tiêu khẳng định uy tín của nhà trường thông qua sự trưởng thành, tiến bộ của học sinh. Một tập thể lớp ổn định, học sinh có ý thức và kỹ năng tốt sẽ trở thành minh chứng rõ ràng cho chất lượng quản lý, là yếu tố giúp trường thu hút và giữ vững sĩ số.

Mục tiêu của hoạt động chủ nhiệm lớp ở các trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM không chỉ dừng lại ở quản lý lớp học, mà còn hướng tới việc hình thành nhân cách, phát triển năng lực, gắn kết tập thể, phối hợp giáo dục, hỗ trợ cá biệt, định hướng nghề nghiệp và khẳng định uy tín nhà trường. Có thể nói, đây là mục tiêu kép: vừa bảo đảm sự phát triển của học sinh, vừa góp phần quyết định đến sự tồn tại và phát triển bền vững của nhà trường ngoài công lập trong môi trường cạnh tranh giáo dục hiện nay.

2.2. Những vấn đề đặt ra cho giáo viên chủ nhiệm trường ngoài công lập

Trong hệ thống giáo dục phổ thông ở Việt Nam, bên cạnh các trường công lập, khối trường ngoài công lập đã và đang phát triển mạnh, đặc biệt ở các đô thị lớn như TP.HCM. Các trường này góp phần chia sẻ gánh nặng với khu vực công lập, đáp ứng nhu cầu học tập đa dạng của học sinh và phụ huynh. Tuy nhiên, cùng với sự phát triển đó, công tác quản lý và hoạt động giáo

dục trong trường ngoài công lập cũng bộc lộ nhiều đặc thù, đặt ra thách thức lớn đối với giáo viên chủ nhiệm.

Đặc điểm học sinh ở trường ngoài công lập: Một trong những thách thức hàng đầu là sự đa dạng về đối tượng học sinh. Nhiều em chuyển từ công lập sang ngoài công lập do học lực yếu, vi phạm kỷ luật hoặc khó thích ứng với môi trường công lập. Một bộ phận học sinh có điều kiện gia đình khá giả, nhưng thiếu định hướng, dẫn đến tâm lý ỷ lại. Cũng có không ít học sinh xuất phát từ hoàn cảnh khó khăn, gia đình ít quan tâm, phải tự lo cho việc học tập. Chính sự không đồng đều này khiến tập thể lớp khó đồng nhất, gây khó khăn trong việc xây dựng nề nếp và môi trường học tập tích cực. GVCN vừa phải quản lý lớp học, vừa phải quan tâm đến từng cá nhân với nhu cầu khác nhau, từ học sinh có năng lực nổi trội cho đến học sinh cá biệt, yếu kém.

Ý thức học tập và kỷ luật chưa cao: So với học sinh trường công lập, nhiều em ở ngoài công lập chưa thực sự chú trọng việc học tập, ý thức kỷ luật lỏng lẻo, thiếu động cơ học tập rõ ràng. Một số em có tâm lý “học tạm” để lấy bằng, không đặt mục tiêu cao. Điều này khiến GVCN phải thường xuyên theo sát, nhắc nhở, thậm chí xử lý các hành vi vi phạm như đi học muộn, nghỉ học, vi phạm nội quy. Áp lực đặt lên vai GVCN là vừa giáo dục, vừa rèn luyện kỷ luật, vừa tạo động lực cho học sinh học tập, điều mà không phải lúc nào cũng dễ dàng thực hiện.

Ảnh hưởng từ môi trường gia đình và xã hội: Một số học sinh ngoài công lập chịu tác động lớn từ môi trường gia đình. Có em được gia đình nuông chiều, thiếu sự giám sát; có em lại bị bỏ mặc, ít được quan tâm. Ngoài ra, môi trường xã hội với nhiều yếu tố tiêu cực như mạng xã hội, game online, tệ nạn học đường cũng dễ lôi kéo các em. Trong bối cảnh đó, GVCN phải đóng vai trò như “người cha, người mẹ thứ hai”, không chỉ quản lý học tập mà còn hỗ trợ, tư vấn tâm lý, giúp học sinh định hướng giá trị sống và hành vi ứng xử.

Áp lực từ phụ huynh: Phụ huynh ở trường ngoài công lập thường có kỳ vọng cao, mong muốn con em mình tiến bộ nhanh, đạt thành tích tốt. Một số phụ huynh sẵn sàng can thiệp sâu vào hoạt động của lớp, thậm chí gây áp lực cho GVCN. Trong khi đó, một bộ phận khác lại ít quan tâm, phó mặc việc giáo dục cho nhà trường. Sự chênh lệch này khiến GVCN khó duy trì sự phối hợp hiệu quả, khó xây dựng mối quan hệ đồng thuận giữa gia đình và nhà trường một yếu tố then chốt trong giáo dục học sinh.

Cơ chế tổ chức và quản lý của nhà trường: Các trường ngoài công lập thường có cơ chế tổ chức linh hoạt, nhưng cũng thiếu sự ổn định về nhân sự. Tình trạng thay đổi giáo viên, Ban Giám hiệu, thậm chí thay đổi cơ cấu tổ chức xảy ra khá phổ biến. Điều này gây khó khăn cho GVCN trong việc duy trì sự ổn định lớp học và thực hiện kế hoạch giáo dục lâu dài. Ngoài ra, việc áp dụng nội quy, quy chế ở các trường ngoài công lập thường chưa đồng bộ, dẫn đến tình trạng mỗi nơi thực hiện một cách khác nhau, gây lúng túng cho GVCN khi xử lý tình huống.

Yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông: CTGDPT2018 đặt ra yêu cầu phát triển phẩm chất và năng lực học sinh, tăng cường hoạt động trải nghiệm, giáo dục kỹ năng sống, định hướng nghề nghiệp. Đây là nhiệm vụ mới, đòi hỏi GVCN không chỉ quản lý lớp học truyền thống mà còn phải thiết kế, tổ chức các hoạt động trải nghiệm, tư vấn hướng nghiệp. Trong môi trường ngoài công lập, nơi điều kiện cơ sở vật chất và đội ngũ giáo viên hỗ trợ còn hạn chế, việc đáp ứng yêu cầu này lại càng khó khăn.

Hạn chế về nguồn lực và điều kiện hỗ trợ: Nhiều trường ngoài công lập chưa đủ cơ sở vật chất như phòng học chức năng, thiết bị dạy học, sân chơi, bãi tập để GVCN tổ chức hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm. Bên cạnh đó, đội ngũ hỗ trợ như cán bộ tư vấn tâm lý, nhân viên công tác xã hội còn thiếu, khiến GVCN phải kiêm nhiệm nhiều vai trò.

Yêu cầu đối với giáo viên chủ nhiệm: Từ những vấn đề trên, có thể thấy GVCN ở trường ngoài công lập cần có một loạt phẩm chất và năng lực đặc thù: Năng lực quản lý lớp học linh hoạt, biết điều chỉnh phương pháp phù hợp với từng nhóm học sinh. Kỹ năng giao tiếp, phối hợp, vừa làm việc hiệu quả với phụ huynh, vừa giữ được sự hỗ trợ từ ban giám hiệu và giáo viên bộ môn. Khả năng tư vấn, định hướng tâm lý - nghề nghiệp cho học sinh. Tinh thần kiên nhẫn, tâm huyết và tình yêu thương học sinh, bởi nếu thiếu yếu tố này, công tác chủ nhiệm lớp khó đạt hiệu quả.

Những vấn đề đặt ra cho giáo viên chủ nhiệm ở trường ngoài công lập phản ánh sự phức tạp của môi trường giáo dục hiện nay. GVCN vừa là người quản lý lớp học, vừa là nhà giáo dục, nhà tư vấn, cầu nối giữa gia đình và nhà trường. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục phổ thông, yêu cầu đối với GVCN trường ngoài công lập ngày càng cao, đòi hỏi sự nỗ lực không ngừng để vượt qua thách thức và hoàn thành sứ mệnh phát triển nhân cách học sinh, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, đáp ứng yêu cầu giáo dục hiện nay.

2.3. Sự cần thiết của hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường trung học phổ thông

Trong điều kiện phát triển mạnh mẽ của hệ thống giáo dục ngoài công lập tại TP.HCM, hoạt động chủ nhiệm lớp ngày càng khẳng định vị trí trung tâm trong việc quản lý và giáo dục học sinh. Nếu như ở khối công lập, GVCN được hỗ trợ bởi nền nếp quản lý ổn định và đội ngũ đầy đủ, thì ở khối ngoài công lập, nhiều thách thức đặc thù khiến công tác chủ nhiệm lớp vừa phức tạp, vừa mang tính sống còn đối với chất lượng giáo dục và uy tín của nhà trường.

Giáo viên chủ nhiệm lớp là người chịu trách nhiệm trực tiếp quản lý, giáo dục và hỗ trợ học sinh trong quá trình học tập, rèn luyện và phát triển nhân cách. Nhiệm vụ của GVCN không chỉ dừng lại ở việc quản lý hành chính học sinh mà còn bao gồm tư vấn tâm lý, định hướng nghề

ng nghiệp, tổ chức các hoạt động trải nghiệm và phối hợp chặt chẽ với phụ huynh. Công tác chủ nhiệm là một bộ phận không thể tách rời trong hoạt động giáo dục toàn diện học sinh (Hoàng Thị Phương Hoa, 2013). Trong khi đó, nhấn mạnh việc phát triển năng lực quản lý lớp học, năng lực giao tiếp và kỹ năng tư vấn tâm lý là yêu cầu thiết yếu đối với giáo viên chủ nhiệm trong giai đoạn đổi mới chương trình giáo dục phổ thông hiện nay (Phan Duy Khánh, 2018).

Đặc điểm tâm lý lứa tuổi học sinh THPT: Học sinh THPT ở độ tuổi 15 - 18 đang trong giai đoạn chuyển tiếp từ thiếu niên sang thanh niên. Đây là giai đoạn có nhiều biến động tâm sinh lý, dễ nảy sinh mâu thuẫn nội tâm, khủng hoảng giá trị và những hành vi bốc đồng. Các em vừa có nhu cầu khẳng định bản thân, vừa chịu tác động mạnh từ bạn bè, gia đình và xã hội. Trong bối cảnh này, GVCN đóng vai trò là “người định hướng”, giúp học sinh tự nhận thức đúng đắn về bản thân, xây dựng thái độ sống tích cực, biết điều chỉnh hành vi và phát triển kỹ năng ứng xử xã hội. Nếu không có sự dẫn dắt, hỗ trợ kịp thời từ hoạt động chủ nhiệm lớp, học sinh dễ rơi vào khủng hoảng tâm lý, vi phạm kỷ luật hoặc mất phương hướng học tập.

Xuất phát từ đặc điểm học sinh ngoài công lập: TP.HCM là trung tâm kinh tế, văn hóa lớn nhất cả nước, nơi có số lượng trường THPT ngoài công lập nhiều và đa dạng. Học sinh theo học ở các trường này có xuất phát điểm khác nhau: nhiều em học lực trung bình, yếu từ công lập chuyển sang; một số em thuộc gia đình khá giả, được cha mẹ gửi vào môi trường linh hoạt hơn; lại có những em xuất phát từ gia đình khó khăn, ít nhận được sự quan tâm. Chính sự đa dạng này đặt ra yêu cầu GVCN phải có kế hoạch quản lý lớp học phù hợp, cá thể hóa biện pháp giáo dục để mọi học sinh đều có cơ hội phát triển.

Đáp ứng mục tiêu giáo dục toàn diện trong bối cảnh đổi mới: CTGDPT2018 yêu cầu học sinh không chỉ đạt chuẩn kiến thức mà còn phát triển phẩm chất, năng lực, kỹ năng sống. Ở trường

ngoài công lập, nơi điều kiện cơ sở vật chất và đội ngũ giáo viên không đồng đều, hoạt động chủ nhiệm lớp trở thành “cầu nối” để hiện thực hóa các yêu cầu này. GVCN phải hướng dẫn học sinh tham gia hoạt động trải nghiệm, định hướng nghề nghiệp, đồng thời rèn luyện kỹ năng xã hội - những nội dung gắn chặt với sự phát triển nhân cách.

Duy trì kỷ luật và nề nếp học đường: Một vấn đề phổ biến tại nhiều trường ngoài công lập ở TP.HCM là ý thức kỷ luật của học sinh chưa cao. Có em coi việc học ở ngoài công lập chỉ là “giải pháp tạm thời”, dẫn đến tâm lý lơ là, thiếu động cơ. Vì vậy, hoạt động chủ nhiệm lớp cần thiết để thiết lập nề nếp, xây dựng nội quy riêng phù hợp với tập thể, giám sát chặt chẽ việc chấp hành và tạo ra môi trường học tập nghiêm túc. Nếu thiếu quản lý chủ nhiệm, lớp học dễ rơi vào tình trạng rời rạc, ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả giáo dục.

Cầu nối giữa phụ huynh và nhà trường: Phụ huynh học sinh ngoài công lập có những đặc điểm riêng hoặc kỳ vọng rất cao, hoặc buông lỏng trách nhiệm, phó mặc cho nhà trường. Trong bối cảnh đó, GVCN trở thành người trung gian quan trọng, duy trì mối liên hệ thường xuyên với cha mẹ học sinh, thông tin về tình hình học tập, rèn luyện và phối hợp giải quyết các vấn đề nảy sinh. Hoạt động chủ nhiệm lớp không chỉ giúp gắn kết phụ huynh với nhà trường mà còn tạo sự đồng thuận trong giáo dục, bảo đảm học sinh được quan tâm cả ở trường lẫn ở gia đình.

Hỗ trợ học sinh cá biệt và yếu thế: TP.HCM với môi trường đô thị năng động cũng kéo theo nhiều yếu tố tiêu cực: áp lực học tập, tệ nạn xã hội, cám dỗ từ internet và mạng xã hội. Nhiều học sinh ngoài công lập dễ bị tác động, dẫn đến sa sút học tập hoặc vi phạm kỷ luật. Hoạt động chủ nhiệm lớp cần thiết để phát hiện sớm những trường hợp này, xây dựng kế hoạch hỗ trợ, cảm hóa, kết hợp gia đình - nhà trường - xã hội trong việc giúp các em vượt qua khó khăn, tiếp tục học tập và rèn luyện.

Xây dựng và phát triển tập thể lớp vững mạnh: Ở các trường ngoài công lập, học sinh đến từ nhiều hoàn cảnh khác nhau nên việc gắn kết

tập thể không dễ dàng. GVCN thông qua hoạt động chủ nhiệm tổ chức sinh hoạt lớp, các hoạt động trải nghiệm, phong trào thi đua... nhằm tạo tinh thần đoàn kết, xây dựng bản sắc tập thể. Một tập thể lớp vững mạnh không chỉ giúp học sinh phát triển kỹ năng xã hội mà còn nâng cao uy tín của trường, tạo sự tin tưởng từ phía phụ huynh.

Gắn liền với sự tồn tại và phát triển của trường ngoài công lập: Khác với công lập, các trường ngoài công lập phụ thuộc nhiều vào uy tín và niềm tin từ phụ huynh để duy trì hoạt động. Chất lượng công tác chủ nhiệm lớp, sự tiến bộ và trưởng thành của học sinh là thước đo quan trọng để phụ huynh đánh giá nhà trường. Vì vậy, hoạt động chủ nhiệm lớp không chỉ phục vụ mục tiêu giáo dục mà còn trực tiếp ảnh hưởng đến sự phát triển bền vững của trường. Quản lý trong bối cảnh siêu đô thị: TP.HCM là nơi tập trung đông học sinh ngoại tỉnh, con em công nhân, người lao động nhập cư. Nhiều em xa gia đình, sống trong ký túc xá hoặc nhà trọ, thiếu sự quản lý chặt chẽ. Trong hoàn cảnh đó, hoạt động chủ nhiệm lớp chính là “cánh tay nối dài” của gia đình, giúp theo dõi, quản lý và giáo dục học sinh, hạn chế rủi ro, đảm bảo an toàn cho các em.

Từ những phân tích trên, có thể thấy hoạt động chủ nhiệm lớp ở các trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM là một yêu cầu tất yếu. Nó xuất phát từ đặc điểm đối tượng học sinh, yêu cầu đổi mới giáo dục, áp lực kỷ luật, nhu cầu phối hợp với phụ huynh, nhiệm vụ hỗ trợ học sinh cá biệt, yêu cầu xây dựng tập thể và cả sự tồn tại của chính nhà trường.

Có thể khẳng định: quản lý hoạt động chủ nhiệm lớp tại các trường THPT ngoài công lập ở TP.HCM không chỉ mang ý nghĩa sư phạm mà còn là nhân tố quyết định đến chất lượng giáo dục, uy tín và sự phát triển lâu dài của nhà trường.

2.4. Nội dung hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường trung học phổ thông

Trong các trường trung học phổ thông ngoài công lập, hoạt động chủ nhiệm lớp có vị

trí đặc biệt quan trọng. Nếu ở trường công lập, công tác chủ nhiệm phần nào được hỗ trợ bởi nề nếp và hệ thống quản lý chặt chẽ, thì ở trường ngoài công lập, giáo viên chủ nhiệm thường phải kiêm nhiệm nhiều vai trò hơn để đáp ứng sự đa dạng của học sinh và những yêu cầu riêng của phụ huynh. Nội dung hoạt động chủ nhiệm lớp trong bối cảnh này vì vậy có những đặc thù vừa giống, vừa khác so với công lập.

Nắm vững đặc điểm học sinh và tập thể lớp: Học sinh ở các trường ngoài công lập thường có xuất phát điểm không đồng đều. Có em chuyển từ công lập sang do học lực chưa đáp ứng, có em xuất phát từ gia đình khó khăn, cũng có em được cha mẹ chu cấp đầy đủ nhưng thiếu định hướng. Do đó, việc tìm hiểu, phân loại và nắm rõ từng đối tượng học sinh là nội dung khởi đầu quan trọng của GVCN. Bằng phiếu khảo sát, trao đổi với phụ huynh, lắng nghe học sinh, GVCN cần có hồ sơ theo dõi chi tiết để đưa ra biện pháp giáo dục phù hợp.

Xây dựng kế hoạch chủ nhiệm lớp linh hoạt: Kế hoạch chủ nhiệm lớp ở trường ngoài công lập vừa phải bám sát yêu cầu của Bộ GD&ĐT, vừa phải linh hoạt để thích ứng với điều kiện cơ sở vật chất và đặc điểm học sinh của từng trường. GVCN cần xây dựng kế hoạch năm học, học kỳ, đồng thời thường xuyên điều chỉnh cho phù hợp với tình hình thực tế. Kế hoạch này không chỉ tập trung vào việc quản lý học tập mà còn chú trọng đến công tác tư vấn tâm lý, hỗ trợ học sinh cá biệt, tăng cường hoạt động trải nghiệm và gắn kết tập thể.

Giáo dục nề nếp, kỷ luật học đường: Một trong những khó khăn phổ biến của GVCN ở trường ngoài công lập là ý thức kỷ luật của học sinh còn hạn chế. Vì vậy, giáo dục nề nếp, kỷ luật phải được coi là nội dung trọng tâm. Giáo viên chủ nhiệm thường xuyên nhắc nhở, tổ chức sinh hoạt lớp, xây dựng nội quy riêng phù hợp với lớp và giám sát việc thực hiện. Đặc biệt, GVCN phải kết hợp kỷ luật với động viên, khích lệ, tránh áp đặt cứng nhắc để học sinh dễ tiếp thu và chấp hành.

Hỗ trợ và quản lý hoạt động học tập: Trong nhiều trường hợp, học sinh ngoài công lập có năng lực học tập chưa cao, một số em thiếu động cơ, học chỉ để “đu điểm lên lớp”. GVCN phải thường xuyên theo dõi kết quả học tập, làm việc chặt chẽ với giáo viên bộ môn để phát hiện sớm học sinh sa sút. Các biện pháp như: tổ chức nhóm học tập, động viên học sinh khá giỏi kèm cặp bạn yếu, kết nối phụ huynh trong việc hỗ trợ con cái... là những nội dung thiết thực. Ngoài ra, việc định hướng phương pháp học tập, quản lý thời gian cũng là nội dung quan trọng, bởi học sinh ngoài công lập thường thiếu kỹ năng này.

Giáo dục đạo đức, lối sống và kỹ năng sống: Trường ngoài công lập thường có môi trường xã hội đa dạng, học sinh dễ bị tác động bởi các yếu tố tiêu cực từ bên ngoài như mạng xã hội, game online, thói quen tiêu dùng xa xỉ... Vì vậy, nội dung giáo dục đạo đức, lối sống, kỹ năng sống càng cần thiết. GVCN thông qua các buổi sinh hoạt lớp, hoạt động ngoại khóa để trang bị cho học sinh kỹ năng giao tiếp, kỹ năng tự bảo vệ, kỹ năng hợp tác, giải quyết vấn đề. Đồng thời, cần chú trọng hình thành cho học sinh giá trị nhân văn, tinh thần trách nhiệm và thái độ sống tích cực.

Quan tâm học sinh cá biệt và yếu thế: Một thực tế ở nhiều trường ngoài công lập là tỷ lệ học sinh cá biệt khá cao. Đây có thể là những em bị kỷ luật từ công lập chuyển sang hoặc những em có hoàn cảnh khó khăn, thiếu sự quan tâm từ gia đình. Vì vậy, GVCN phải đặc biệt quan tâm đến nhóm học sinh này. Nội dung công tác bao gồm: thường xuyên gặp gỡ, lắng nghe, phối hợp với phụ huynh, mời chuyên gia tâm lý khi cần, và thiết kế biện pháp giáo dục phù hợp cho từng trường hợp.

Phối hợp với phụ huynh và các lực lượng giáo dục: Phụ huynh ở trường ngoài công lập có hai xu hướng: hoặc kỳ vọng rất cao, hoặc buông lỏng, phó mặc cho nhà trường. Vì thế, nội dung phối hợp với phụ huynh phải được GVCN chú trọng. Các cuộc họp phụ huynh, trao đổi định kỳ, liên lạc qua điện thoại hoặc sổ liên lạc điện tử

giúp phụ huynh nắm rõ tình hình con em. Ngoài gia đình, GVCN còn phối hợp với Đoàn - Hội, các tổ chức xã hội, doanh nghiệp để tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh.

Tổ chức hoạt động tập thể và trải nghiệm sáng tạo: Học sinh ngoài công lập thường thiếu môi trường sinh hoạt tập thể lành mạnh. Vì vậy, nội dung tổ chức hoạt động tập thể, hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp là hết sức quan trọng. Các hoạt động này giúp học sinh phát triển kỹ năng mềm, tạo sự gắn kết tập thể và khơi dậy hứng thú học tập. GVCN cần tận dụng các dịp lễ hội, sự kiện xã hội, chương trình ngoại khóa để tạo cơ hội cho học sinh được tham gia, trải nghiệm.

Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập và rèn luyện: Việc kiểm tra, đánh giá học sinh ở trường ngoài công lập cần kết hợp giữa chuẩn mực chung của Bộ GD&ĐT với đặc thù riêng của lớp học. Ngoài kết quả học tập, GVCN cần đánh giá sự tiến bộ về thái độ, hành vi, kỹ năng sống và sự hòa nhập tập thể. Quy trình đánh giá phải công khai, công bằng, có sự tham gia của tập thể lớp và phụ huynh. Đây là cơ sở để động viên học sinh phấn đấu và điều chỉnh phương pháp giáo dục phù hợp.

Báo cáo và tham mưu với nhà trường: GVCN có nhiệm vụ báo cáo định kỳ về tình hình lớp cho Ban Giám hiệu, đề xuất giải pháp quản lý, hỗ trợ học sinh. Đặc biệt, trong môi trường ngoài công lập, GVCN còn phải tham mưu cho lãnh đạo nhà trường trong việc giữ chân học sinh, tạo niềm tin cho phụ huynh, nâng cao hình ảnh và uy tín của nhà trường.

Nội dung hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường THPT ngoài công lập có đặc thù phức tạp hơn công lập. Giáo viên chủ nhiệm phải bao quát từ quản lý học tập, nề nếp, đạo đức đến tư vấn tâm lý, định hướng nghề nghiệp, đồng thời xử lý mối quan hệ đa chiều giữa học sinh - phụ huynh - nhà trường - xã hội. Có thể nói, hoạt động chủ nhiệm ở trường ngoài công lập không chỉ là nhiệm vụ sư phạm thông thường mà còn là yếu tố then chốt để bảo đảm chất lượng giáo dục, tạo dựng uy tín và sự tồn tại của chính nhà trường.

2.5. Phương pháp tổ chức hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường trung học phổ thông

Trong môi trường trung học phổ thông ngoài công lập tại TP.HCM, tổ chức hoạt động chủ nhiệm lớp không chỉ đơn thuần là thực hiện những quy định chung của Bộ GD&ĐT, mà còn đòi hỏi sự linh hoạt, sáng tạo và thích ứng cao. Đặc thù của học sinh ngoài công lập đa dạng về học lực, xuất phát điểm xã hội, điều kiện gia đình - đặt ra yêu cầu GVCN phải sử dụng những phương pháp tổ chức khoa học và hiệu quả, vừa đảm bảo kỷ cương, vừa khơi gợi động lực học tập, rèn luyện cho học sinh.

Phương pháp lập kế hoạch và định hướng hoạt động: GVCN phải sử dụng phương pháp lập kế hoạch có tính dự báo và linh hoạt. Kế hoạch chủ nhiệm cần xác định rõ mục tiêu cho từng giai đoạn: học kỳ, năm học, thậm chí theo tháng và tuần. Ở trường ngoài công lập, GVCN thường kết hợp phương pháp điều tra - khảo sát (nắm thông tin học sinh, mong đợi của phụ huynh, điều kiện của nhà trường) với phương pháp phân tích - tổng hợp để đưa ra kế hoạch phù hợp. Điểm khác biệt ở TP.HCM là kế hoạch thường gắn với chiến lược phát triển của trường: tạo sự hài lòng cho phụ huynh, giữ vững sĩ số học sinh, đồng thời thể hiện uy tín nhà trường. Vì vậy, GVCN phải định hướng hoạt động vừa phục vụ mục tiêu giáo dục toàn diện, vừa đáp ứng yêu cầu “giữ chân” học sinh và thỏa mãn kỳ vọng phụ huynh.

Phương pháp tổ chức sinh hoạt lớp: Sinh hoạt lớp là công cụ quản lý tập thể quan trọng. Ở trường ngoài công lập, GVCN thường sử dụng phương pháp kết hợp: vừa sinh hoạt nề nếp (kỷ luật, học tập, điểm danh), vừa sinh hoạt chuyên đề (kỹ năng sống, tư vấn tâm lý, định hướng nghề nghiệp). Để tạo hứng thú, nhiều GVCN áp dụng phương pháp đàm thoại - trao đổi nhóm, khuyến khích học sinh chia sẻ vấn đề của mình thay vì chỉ nghe giáo viên nhận xét. Một số trường còn áp dụng phương pháp sinh hoạt mở,

mời chuyên gia, cựu học sinh, phụ huynh tham gia chia sẻ. Phương pháp này không chỉ tăng cường hiệu quả giáo dục mà còn giúp học sinh tiếp cận thực tiễn xã hội, củng cố niềm tin của phụ huynh vào nhà trường.

Phương pháp quản lý và hỗ trợ học tập: Với học sinh ngoài công lập, trình độ học tập chênh lệch rõ rệt, vì vậy GVCN phải kết hợp nhiều phương pháp: Phân loại - cá thể hóa: Chia nhóm học sinh theo trình độ, từ đó có biện pháp hỗ trợ phù hợp; Nêu gương - thi đua: Tổ chức phong trào học tập, tôn vinh học sinh tiến bộ, tạo động lực cho cả lớp; Tư vấn - kèm cặp: Hướng dẫn học sinh yếu về phương pháp học tập, kết hợp với giáo viên bộ môn để phụ đạo. Phương pháp giao nhiệm vụ học tập theo nhóm cũng rất phổ biến, khuyến khích học sinh khá giỏi kèm bạn yếu. Điều này không chỉ giúp nâng cao kết quả học tập mà còn rèn luyện tinh thần trách nhiệm và kỹ năng hợp tác cho học sinh.

Phương pháp giáo dục đạo đức, lối sống và kỹ năng: Trong môi trường đô thị nhiều tác động như TP.HCM, phương pháp giáo dục giá trị sống, kỹ năng sống cần đa dạng và linh hoạt. GVCN thường áp dụng: Thảo luận tình huống: đưa ra các tình huống thực tế (bạo lực học đường, áp lực học tập, quan hệ bạn bè) để học sinh phân tích và đưa ra cách xử lý; Hoạt động trải nghiệm: tổ chức các chuyến tham quan, hoạt động tình nguyện, giao lưu với cộng đồng để học sinh học từ thực tiễn; Trò chơi giáo dục: áp dụng phương pháp trò chơi hóa (gamification) trong sinh hoạt lớp để lồng ghép kỹ năng sống một cách tự nhiên. Những phương pháp này giúp học sinh ngoài công lập hình thành lối sống lành mạnh, tăng khả năng tự vệ trước tác động tiêu cực của xã hội.

Phương pháp cá nhân hóa học sinh cá biệt: Một đặc điểm nổi bật của trường ngoài công lập là số lượng học sinh cá biệt tương đối lớn. Để quản lý hiệu quả, GVCN sử dụng các phương pháp: Phương pháp cá nhân hóa: quan tâm đến

từng trường hợp, xây dựng kế hoạch giáo dục riêng; Phương pháp trò chuyện cá nhân: lắng nghe, thấu hiểu, tìm nguyên nhân gốc rễ của hành vi; Phối hợp gia đình - xã hội: kết hợp với phụ huynh, chuyên gia tâm lý, đoàn thể địa phương để hỗ trợ học sinh. Điểm nhấn là phương pháp khuyến khích sự tiến bộ nhỏ: ghi nhận và động viên học sinh khi có thay đổi tích cực, dù rất nhỏ, nhằm củng cố niềm tin và khích lệ các em tiếp tục cải thiện.

Phương pháp tổ chức hoạt động tập thể và trải nghiệm: nguồn lực xã hội phong phú cho phép GVCN áp dụng phương pháp liên kết - hợp tác: kết nối với doanh nghiệp, tổ chức xã hội, trung tâm kỹ năng để tổ chức các hoạt động tập thể. Ngoài ra, phương pháp thi đua - phong trào cũng rất hiệu quả, giúp học sinh rèn luyện kỹ năng lãnh đạo, hợp tác, sáng tạo. GVCN còn sử dụng phương pháp dân chủ hóa trong tổ chức hoạt động: học sinh được tham gia lựa chọn chủ đề, nội dung, hình thức hoạt động. Điều này làm tăng tính tự chủ, phát huy vai trò tự quản của học sinh - yếu tố rất cần trong môi trường ngoài công lập.

Phương pháp kiểm tra, đánh giá: Đánh giá là công cụ quan trọng để điều chỉnh hành vi. Ở các trường ngoài công lập, GVCN sử dụng kết hợp nhiều phương pháp: Tự đánh giá: học sinh tự nhận xét kết quả học tập, rèn luyện; Đánh giá đồng đẳng: bạn bè góp ý, phản hồi; Đánh giá của GVCN và giáo viên bộ môn; Phản hồi từ phụ huynh: thông qua sổ liên lạc điện tử, họp định kỳ. Phương pháp này bảo đảm tính công bằng, khách quan và tạo động lực để học sinh cải thiện.

Có thể khẳng định rằng, phương pháp tổ chức hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường ngoài công lập tại TP.HCM mang tính linh hoạt, cá thể hóa và gắn liền với thực tiễn xã hội đô thị. Từ việc lập kế hoạch, tổ chức sinh hoạt, quản lý học tập, giáo dục đạo đức - kỹ năng, cảm hóa học sinh cá biệt, đến việc tổ chức trải nghiệm và đánh giá, tất cả đều nhằm mục tiêu nâng cao chất lượng giáo dục và khẳng định uy tín của nhà trường. Phương pháp tổ chức hoạt động chủ nhiệm ở các trường

ngoài công lập tại TP.HCM không chỉ đơn thuần là triển khai công việc hằng ngày, mà còn là chiến lược giáo dục, góp phần quyết định sự tồn tại và phát triển bền vững của nhà trường.

2.6. Đánh giá kết quả học tập và rèn luyện của học sinh thông qua hoạt động chủ nhiệm lớp

Đánh giá kết quả học tập và rèn luyện là một khâu trọng yếu trong công tác chủ nhiệm lớp, phản ánh chất lượng giáo dục và hiệu quả quản lý học sinh. Ở các trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM, hoạt động đánh giá không chỉ nhằm công nhận thành tích hay xếp loại hạnh kiểm, mà còn có ý nghĩa quan trọng trong việc điều chỉnh hành vi, định hướng sự phát triển cá nhân và tạo niềm tin cho phụ huynh - lực lượng có vai trò quyết định đến sự tồn tại của nhà trường.

Ý nghĩa: Khác với trường công lập, nơi kết quả học tập và rèn luyện chủ yếu được sử dụng để xét lên lớp hoặc tốt nghiệp, tại trường ngoài công lập, đánh giá còn mang ý nghĩa duy trì sĩ số, giữ chân học sinh và khẳng định uy tín của nhà trường. Phụ huynh sẵn sàng chuyển con em sang trường khác nếu cảm thấy nhà trường không minh bạch hoặc thiếu trách nhiệm trong đánh giá. Do đó, GVCN phải đặc biệt chú trọng đến tính công bằng, khách quan và kịp thời trong đánh giá. Đồng thời, đánh giá không chỉ tập trung vào kiến thức mà phải bao quát cả thái độ, hành vi, kỹ năng, sự tiến bộ cá nhân và khả năng hòa nhập tập thể. Đây chính là minh chứng cho việc hiện thực hóa mục tiêu phát triển phẩm chất và năng lực mà chương trình giáo dục phổ thông mới đề ra.

Nội dung đánh giá: Để phản ánh toàn diện sự phát triển của học sinh, nội dung đánh giá trong công tác chủ nhiệm lớp ở trường ngoài công lập TP.HCM thường bao gồm:

Kết quả học tập: điểm số, sự tiến bộ qua từng kỳ, khả năng tự học, ý thức chuẩn bị bài, tham gia hoạt động học tập nhóm; Nề nếp, kỷ luật: thái độ chấp hành nội quy, đi học đúng giờ, giữ gìn vệ sinh, trang phục; Phẩm chất đạo đức: thái độ với thầy cô, bạn bè, tinh thần trách nhiệm, sự trung thực, ý thức công dân; Kỹ năng

sống: giao tiếp, hợp tác, giải quyết mâu thuẫn, quản lý thời gian, tự lập; Sự tham gia tập thể: đóng góp vào hoạt động lớp, hoạt động đoàn - hội, các phong trào của trường.

Việc mở rộng nội dung đánh giá giúp GVCN không bỏ sót các khía cạnh phát triển nhân cách, đồng thời tránh tình trạng học sinh bị đánh giá chỉ qua điểm số.

Quy trình đánh giá: Ở các trường ngoài công lập, quy trình đánh giá được tổ chức nhiều bước, bảo đảm tính minh bạch và sự tham gia của nhiều bên: Tự đánh giá của học sinh: Học sinh tự nhìn nhận ưu, nhược điểm, mức độ hoàn thành nhiệm vụ. Đây là cơ hội để rèn luyện năng lực tự phản tư, tự điều chỉnh; Đánh giá của tập thể lớp: Các tổ, nhóm hoặc toàn lớp nhận xét, góp ý cho từng cá nhân. Hoạt động này vừa tăng tính dân chủ, vừa tạo áp lực tích cực để học sinh điều chỉnh hành vi; Nhận xét của GVCN: Giáo viên chủ nhiệm tổng hợp, đối chiếu thông tin từ giáo viên bộ môn, đoàn thể để đưa ra kết luận khách quan; Phản hồi từ phụ huynh: Ở ngoài công lập, nhiều trường quy định kết quả đánh giá phải được gửi đến phụ huynh hàng tháng hoặc hàng kỳ để phối hợp giáo dục; Xác nhận của nhà trường: Ban giám hiệu phê duyệt, từ đó kết quả đánh giá trở thành căn cứ chính thức cho việc khen thưởng, kỷ luật, tư vấn định hướng. Quy trình này giúp tránh được thiên kiến cá nhân, đồng thời củng cố niềm tin của phụ huynh vào tính nghiêm túc của nhà trường.

Phương pháp đánh giá: Quan sát trực tiếp: theo dõi thái độ, hành vi, sự tham gia của học sinh trong các giờ học, sinh hoạt và hoạt động tập thể; Phỏng vấn - trao đổi: trò chuyện riêng với học sinh hoặc trao đổi với phụ huynh, giáo viên bộ môn để hiểu thêm bối cảnh; Phiếu nhận xét - nhật ký lớp: học sinh và GVCN ghi lại những tiến bộ hoặc vi phạm hàng tuần; Đánh giá đồng đẳng: khuyến khích học sinh trong nhóm, trong lớp nhận xét lẫn nhau; Ứng dụng công nghệ thông tin: sử dụng phần mềm quản lý điểm,

sổ liên lạc điện tử để cập nhật kết quả thường xuyên. Nhờ đó, đánh giá không chỉ là công việc định kỳ cuối kỳ, cuối năm, mà trở thành quá trình liên tục, hỗ trợ học sinh tiến bộ từng ngày.

Những thách thức trong đánh giá ở trường ngoài công lập: Sĩ số lớp không ổn định: học sinh ra vào thường xuyên khiến việc theo dõi tiến bộ dài hạn gặp trở ngại; Áp lực từ phụ huynh: một số phụ huynh gây sức ép để con được đánh giá cao hơn, ảnh hưởng đến tính khách quan; Thiếu nguồn lực hỗ trợ: nhiều trường không có chuyên viên tư vấn tâm lý, GVCN phải tự đảm nhiệm; Chênh lệch đối tượng học sinh: có lớp có nhiều học sinh cá biệt, khó áp dụng tiêu chí chung. Những thách thức này đòi hỏi GVCN phải có năng lực chuyên môn, bản lĩnh sư phạm và sự khéo léo trong ứng xử. Hoạt động đánh giá không chỉ nhằm ghi nhận kết quả, mà còn là công cụ quản lý hiệu quả: Giúp GVCN nắm chắc tình hình lớp, phát hiện kịp thời vấn đề; Tạo cơ sở để ban giám hiệu điều chỉnh kế hoạch giáo dục; Góp phần duy trì kỷ luật, động viên học sinh tiến bộ; Khẳng định uy tín của trường trong mắt phụ huynh và xã hội.

Ở TP.HCM, nhiều trường ngoài công lập đã coi đánh giá là “dịch vụ cộng thêm” để tạo sự hài lòng cho phụ huynh, từ đó giữ vững sĩ số và phát triển bền vững. Đánh giá kết quả học tập và rèn luyện thông qua hoạt động chủ nhiệm lớp ở các trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM là nội dung không thể thiếu. Nó không chỉ giúp theo dõi sự tiến bộ của học sinh mà còn góp phần quản lý lớp học, định hướng phát triển nhân cách, tạo sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường -- gia đình - xã hội. Trong bối cảnh đặc thù của các trường ngoài công lập ở TP.HCM, đánh giá là công cụ vừa mang tính giáo dục, vừa có ý nghĩa chiến lược, quyết định chất lượng đào tạo và uy tín của nhà trường.

2.7. Các điều kiện hỗ trợ hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường trung học phổ thông

Hoạt động chủ nhiệm lớp chỉ có thể đạt hiệu quả khi được bảo đảm bằng những điều kiện hỗ

trợ đầy đủ và đồng bộ. Trong môi trường trung học phổ thông ngoài công lập tại TP.HCM, nơi tính cạnh tranh cao và đối tượng học sinh đa dạng, các điều kiện hỗ trợ này càng đóng vai trò quan trọng. Chúng không chỉ giúp GVCN hoàn thành nhiệm vụ giáo dục mà còn góp phần duy trì uy tín, thương hiệu và sự phát triển bền vững của nhà trường.

Điều kiện pháp lý và chính sách quản lý: Cơ sở pháp lý là nền tảng cho mọi hoạt động chủ nhiệm lớp. Hiện nay, Thông tư 32/2020/TT-BGDĐT ban hành Điều lệ trường THCS, THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học đã quy định rõ vai trò, quyền hạn và nhiệm vụ của giáo viên chủ nhiệm. Đối với các trường ngoài công lập tại TP.HCM, việc tuân thủ và vận dụng linh hoạt các quy định pháp lý này là điều kiện tiên quyết. Ngoài ra, chính sách quản lý của từng trường cũng ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động chủ nhiệm. Nếu Ban Giám hiệu có cơ chế phân công hợp lý, hỗ trợ GVCN trong chuyên môn, đồng thời có chế độ đãi ngộ xứng đáng thì sẽ tạo động lực lớn cho giáo viên yên tâm làm việc. Ngược lại, nếu chính sách thiếu rõ ràng, công tác chủ nhiệm sẽ khó đạt hiệu quả.

Điều kiện về cơ sở vật chất và phương tiện hỗ trợ: Ở TP.HCM, sự khác biệt giữa các trường ngoài công lập thể hiện rõ qua cơ sở vật chất. Một số trường có điều kiện hiện đại với phòng chức năng, thiết bị dạy học, thư viện, khu thể thao, sân chơi; song cũng còn nhiều trường hạn chế, thiếu phòng học đạt chuẩn, thiết bị chưa đủ. Đối với công tác chủ nhiệm lớp, cơ sở vật chất không chỉ là phòng học mà còn là không gian để tổ chức sinh hoạt, hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm. Khi có môi trường vật chất đầy đủ, GVCN dễ dàng tổ chức hoạt động đa dạng, tạo hứng thú cho học sinh. Nếu điều kiện hạn chế, giáo viên phải linh hoạt tìm giải pháp thay thế, nhưng hiệu quả thường không cao.

Điều kiện về đội ngũ và năng lực giáo viên: Đội ngũ GVCN chính là nhân tố trực tiếp quyết định hiệu quả hoạt động chủ nhiệm. Ở các

trường ngoài công lập, phần lớn giáo viên trẻ, năng động nhưng cũng không ít người thiếu kinh nghiệm. Vì vậy, nhà trường cần thường xuyên tổ chức bồi dưỡng, tập huấn về kỹ năng quản lý lớp, tư vấn tâm lý, kỹ năng phối hợp với phụ huynh và tổ chức xã hội. Bên cạnh đó, sự hỗ trợ từ đội ngũ giáo viên bộ môn, cán bộ Đoàn - Hội, nhân viên tư vấn tâm lý trong trường cũng là điều kiện quan trọng. Một mình GVCN khó có thể bao quát toàn bộ hoạt động nếu thiếu sự phối hợp đồng bộ từ đồng nghiệp.

Điều kiện về sự phối hợp của phụ huynh và xã hội: Ở trường ngoài công lập, phụ huynh vừa là người “đặt hàng” dịch vụ giáo dục, vừa là đối tác đồng hành. Do vậy, sự phối hợp của phụ huynh có ý nghĩa đặc biệt. Các điều kiện hỗ trợ bao gồm: sự hợp tác trong quản lý con em, tham gia vào hoạt động của lớp, phản hồi kịp thời cho GVCN. Nếu phụ huynh thiếu quan tâm, GVCN sẽ gặp khó khăn trong quản lý học sinh, nhất là với những em cá biệt. Ngoài phụ huynh, sự hỗ trợ từ các tổ chức xã hội, đoàn thể, doanh nghiệp ở TP.HCM cũng là nguồn lực lớn. Họ có thể phối hợp tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp, hỗ trợ tài chính hoặc cơ sở vật chất cho hoạt động lớp. Đây là lợi thế đặc thù của môi trường đô thị mà GVCN cần khai thác.

Điều kiện tài chính và chế độ đãi ngộ: Một thực tế ở nhiều trường ngoài công lập là chế độ đãi ngộ cho GVCN chưa tương xứng với khối lượng công việc. Nhiều giáo viên kiêm nhiệm thêm chủ nhiệm lớp nhưng thù lao thấp, dẫn đến tâm lý nặng nề, thiếu động lực. Vì vậy, để hỗ trợ hiệu quả công tác chủ nhiệm, nhà trường cần có chính sách tài chính rõ ràng, bảo đảm phụ cấp chủ nhiệm hợp lý. Ngoài ra, các khoản hỗ trợ kinh phí cho hoạt động tập thể, ngoại khóa, trải nghiệm cũng rất cần thiết. Nếu thiếu kinh phí, GVCN khó tổ chức hoạt động, ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục toàn diện.

Điều kiện về môi trường văn hóa học đường: Một môi trường học đường lành mạnh, dân chủ, tôn trọng lẫn nhau là điều kiện quan

trọng để hoạt động chủ nhiệm phát huy hiệu quả. Do tính đa dạng học sinh, nguy cơ xung đột, bạo lực học đường, ảnh hưởng từ văn hóa ngoại lai là khá cao. Nếu nhà trường xây dựng được văn hóa học đường tích cực - nơi học sinh được lắng nghe, khích lệ, kỷ luật công bằng thì GVCN sẽ thuận lợi trong việc quản lý và giáo dục học sinh.

Ứng dụng công nghệ trong hỗ trợ quản lý: Trong bối cảnh chuyển đổi số, nhiều trường ngoài công lập tại TP.HCM đã ứng dụng công nghệ thông tin vào quản lý lớp học: sổ liên lạc điện tử, phần mềm quản lý điểm, nhóm trao đổi trực tuyến giữa GVCN - phụ huynh - học sinh. Đây là điều kiện hỗ trợ quan trọng giúp GVCN tiết kiệm thời gian, tăng cường sự kết nối và minh bạch trong quản lý.

Để hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường THPT ngoài công lập tại TP.HCM diễn ra hiệu quả, cần có sự hội tụ của nhiều điều kiện: cơ sở pháp lý, chính sách quản lý, cơ sở vật chất, đội ngũ giáo viên, sự phối hợp của phụ huynh - xã hội, chế độ tài chính, môi trường văn hóa học đường và ứng dụng công nghệ. Các điều kiện hỗ trợ không chỉ giúp GVCN hoàn thành nhiệm vụ mà còn quyết định đến chất lượng giáo dục, uy tín và sự phát triển bền vững của các trường ngoài công lập trong môi trường cạnh tranh khốc liệt của TP.HCM.

3. Kết quả và thảo luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, hoạt động chủ nhiệm lớp tại các trường THPT ngoài công lập ở TP.HCM có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành phẩm chất, năng lực, nề nếp học tập và ý thức kỷ luật của học sinh. Tuy nhiên, do đặc thù của môi trường giáo dục ngoài công lập, nơi có sự đa dạng về đối tượng học sinh, cơ chế quản lý linh hoạt và áp lực cạnh tranh cao, hoạt động này cũng bộc lộ nhiều thách thức và yêu cầu mới đối với GVCN.

Vai trò then chốt của GVCN trong bối cảnh đổi mới giáo dục: Trong môi trường ngoài công lập, GVCN không chỉ là người quản lý lớp học mà

còn đảm nhiệm nhiều vai trò: nhà giáo dục, nhà tư vấn tâm lý, người định hướng giá trị sống và cầu nối giữa nhà trường - gia đình - xã hội. Điều này thể hiện rõ xu hướng chuyển dịch từ mô hình “giáo viên quản lý” sang “giáo viên đồng hành” trong chương trình giáo dục phổ thông mới. Kết quả phỏng vấn cho thấy đa số GVCN nhận thức được tầm quan trọng của vai trò này và thể hiện sự tâm huyết trong việc giúp học sinh tiến bộ. Tuy nhiên, sự quá tải công việc và thiếu hỗ trợ từ phía nhà trường khiến nhiều giáo viên gặp khó khăn trong việc duy trì hiệu quả lâu dài.

Thách thức của môi trường ngoài công lập đối với công tác chủ nhiệm: Phân tích thực tiễn cho thấy, sự đa dạng về đối tượng học sinh là trở ngại lớn nhất. Học sinh trong các trường ngoài công lập bao gồm nhiều nhóm: học sinh yếu từ công lập chuyển sang, học sinh có hoàn cảnh khó khăn, hoặc học sinh khá giả nhưng thiếu định hướng. Điều này đòi hỏi GVCN phải có năng lực quản lý cá thể hóa và tâm lý giáo dục linh hoạt. Bên cạnh đó, ý thức học tập và kỷ luật chưa cao, áp lực từ phụ huynh và thiếu cơ sở vật chất hỗ trợ cũng làm giảm hiệu quả của công tác chủ nhiệm. Nhiều giáo viên chia sẻ rằng họ phải “làm thay phần việc của cả chuyên viên tâm lý và cán bộ quản lý học sinh”, trong khi chế độ đãi ngộ lại chưa tương xứng.

Sự khác biệt giữa công lập và ngoài công lập: Một điểm đáng chú ý trong kết quả nghiên cứu là: hoạt động chủ nhiệm lớp ở trường ngoài công lập mang tính linh hoạt, đa chức năng và gắn với yếu tố kinh tế - quản trị trường học nhiều hơn so với công lập. Ở khối công lập, GVCN thực hiện công việc theo khuôn mẫu, được hỗ trợ bởi hệ thống đoàn thể và cơ cấu tổ chức ổn định. Trong khi đó, ở ngoài công lập, mỗi GVCN phải đảm nhiệm đồng thời nhiều vai trò: vừa giáo dục học sinh, vừa duy trì sĩ số, vừa tạo niềm tin cho phụ huynh - yếu tố trực tiếp ảnh hưởng đến uy tín và doanh thu của trường. Điều này đặt GVCN trong tình thế vừa là nhà giáo dục, vừa là “đại sứ thương hiệu” của nhà

trường, làm tăng áp lực tâm lý nhưng cũng mở ra cơ hội khẳng định năng lực cá nhân.

Sự cần thiết của đổi mới phương pháp chủ nhiệm: Dữ liệu nghiên cứu khẳng định rằng việc đổi mới phương pháp tổ chức hoạt động chủ nhiệm lớp là yêu cầu cấp thiết. Các GVCN hiệu quả thường kết hợp phương pháp đàm thoại, tư vấn, trải nghiệm, trò chơi giáo dục, thảo luận tình huống và phản hồi nhóm, thay vì áp dụng mô hình sinh hoạt truyền thống đơn điệu. Việc tăng cường hoạt động trải nghiệm - hướng nghiệp giúp học sinh phát triển năng lực xã hội, hình thành thái độ học tập tích cực và gắn kết với cộng đồng. Những mô hình sinh hoạt “mở” như mời chuyên gia, phụ huynh, cựu học sinh tham gia được đánh giá là có tác động tích cực đến học sinh và phụ huynh, đồng thời nâng cao hình ảnh nhà trường.

Vấn đề đánh giá và phản hồi trong công tác chủ nhiệm: Kết quả khảo sát cho thấy, nhiều trường ngoài công lập đã chuyển đổi từ hình thức đánh giá hành vi sang đánh giá năng lực và sự tiến bộ cá nhân của học sinh. Tuy nhiên, một số GVCN vẫn chịu áp lực từ phụ huynh yêu cầu “điểm đẹp” hoặc nhận xét tích cực để duy trì sĩ số. Điều này đặt ra yêu cầu cần xây dựng cơ chế đánh giá minh bạch, khách quan, có sự tham gia của học sinh, phụ huynh và nhà trường. Đồng thời, phải coi đánh giá là quá trình hỗ trợ sự phát triển của học sinh, không chỉ là công cụ xếp loại. Đây là hướng đi phù hợp với tinh thần đổi mới đánh giá của CTGDPT2018.

Ý nghĩa của hoạt động chủ nhiệm lớp trong chiến lược phát triển trường ngoài công lập: Một điểm nổi bật của kết quả nghiên cứu là: Hiệu quả công tác chủ nhiệm lớp gắn liền với uy tín và sự tồn tại của nhà trường. Trong bối cảnh cạnh tranh mạnh mẽ giữa các cơ sở giáo dục tư thục tại TP.HCM, lớp học ổn định, học sinh tiến bộ, phụ huynh hài lòng - chính là “thước đo” uy tín và chất lượng dịch vụ giáo dục. Do đó, việc đầu tư cho công tác chủ nhiệm lớp không chỉ mang ý nghĩa sư phạm mà còn là chiến lược phát triển bền vững của các trường ngoài công lập.

Nhà trường cần coi nâng cao năng lực GVCN là nhiệm vụ trọng tâm trong quản lý giáo dục: tổ chức tập huấn kỹ năng, hỗ trợ chuyên môn, có chính sách đãi ngộ và tạo môi trường làm việc tích cực. Sự chuyên nghiệp hóa vai trò GVCN sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện và củng cố niềm tin xã hội đối với khối trường ngoài công lập.

4. Kết luận và kiến nghị

4.1. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy hoạt động chủ nhiệm lớp trong các trường trung học phổ thông ngoài công lập tại TP.HCM có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành nhân cách, năng lực và ý thức xã hội của học sinh. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục phổ thông theo Chương trình 2018, công tác chủ nhiệm lớp không chỉ dừng lại ở quản lý học sinh mà trở thành một hoạt động giáo dục toàn diện, góp phần xây dựng văn hóa học đường, phát triển phẩm chất và năng lực học sinh. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy GVCN trong khối ngoài công lập phải đối mặt với nhiều khó khăn: sự đa dạng đối tượng học sinh, áp lực phụ huynh, hạn chế về cơ sở vật chất và thiếu hỗ trợ chuyên môn. Mặc dù vậy, đa số giáo viên vẫn thể hiện tinh thần trách nhiệm và sự tận tâm, coi công tác chủ nhiệm như sứ mệnh nghề nghiệp, góp phần nâng cao hình ảnh và uy tín nhà trường. Nghiên cứu khẳng định rằng để công tác chủ nhiệm lớp thực sự phát huy hiệu quả, cần phải đổi mới cách nhìn, cách tổ chức và cách hỗ trợ giáo viên chủ nhiệm. Hoạt động này cần được xem như một hệ thống giáo dục nhân văn, tích hợp và phát triển, chứ không phải nhiệm vụ hành chính đơn lẻ. Công tác chủ nhiệm lớp tại các trường THPT ngoài công lập là một cấu phần không thể tách rời của quản lý giáo dục hiện đại, góp phần thực hiện mục tiêu đổi mới giáo dục toàn diện. Đầu tư cho đội ngũ GVCN chính là đầu tư cho chất lượng và uy tín của nhà trường. Khi giáo viên chủ nhiệm được hỗ trợ đúng mức, được đào tạo và tôn vinh xứng đáng, họ sẽ trở thành những nhân tố trung tâm thúc đẩy sự phát triển

bền vững của hệ thống giáo dục ngoài công lập. Công tác chủ nhiệm lớp trong các trường trung học phổ thông ngoài công lập không chỉ góp phần duy trì nề nếp học tập mà còn là môi trường giáo dục nhân văn, nơi hình thành các phẩm chất và năng lực thiết yếu cho học sinh. Để nâng cao hiệu quả hoạt động này, cần xem giáo viên chủ nhiệm như một nhân tố trung tâm trong quản lý giáo dục, đồng thời cần có cơ chế bồi dưỡng, hỗ trợ phù hợp. Đề xuất hướng quản lý công tác chủ nhiệm theo định hướng phát triển năng lực học sinh, trong đó chú trọng việc phối hợp giữa giáo viên chủ nhiệm, Ban Giám hiệu và phụ huynh nhằm tạo môi trường học tập tích cực, sáng tạo (Phạm Minh Hùng, 2023).

4.2. Kiến nghị

Đối với giáo viên chủ nhiệm: Nâng cao năng lực chuyên môn, kỹ năng sư phạm, đặc biệt là kỹ năng giao tiếp, tư vấn tâm lý và hướng nghiệp cho học sinh. Chủ động đổi mới phương pháp sinh hoạt lớp theo hướng trải nghiệm, tương tác, lấy học sinh làm trung tâm, khuyến khích học sinh tự quản và tự đánh giá. Tăng cường học tập, chia sẻ kinh nghiệm và khai thác hiệu quả công nghệ thông tin trong quản lý lớp học.

Đối với nhà trường: Xây dựng môi trường

sư phạm thân thiện, nhân văn, coi trọng công tác chủ nhiệm như một tiêu chí đánh giá chất lượng trường học. Ban giám hiệu cần có chính sách hỗ trợ cụ thể cho giáo viên chủ nhiệm: giảm tiết dạy, khen thưởng xứng đáng, và bố trí thời gian sinh hoạt chuyên môn định kỳ. Thiết lập mạng lưới hỗ trợ học sinh gồm cố vấn tâm lý, phụ huynh, cựu học sinh để đồng hành cùng GVCN trong quản lý và giáo dục học sinh.

Đối với cơ quan quản lý giáo dục: Ban hành các văn bản hướng dẫn, tiêu chí đánh giá và cơ chế khuyến khích phù hợp cho công tác chủ nhiệm tại khối ngoài công lập. Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng năng lực chủ nhiệm lớp cho đội ngũ GVCN theo hướng chuyên nghiệp hóa, gắn với yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới. Khuyến khích nghiên cứu, chia sẻ mô hình chủ nhiệm hiệu quả giữa các cơ sở giáo dục công lập và ngoài công lập.

Đối với phụ huynh và cộng đồng: Xây dựng mối quan hệ hợp tác giáo dục ba bên: nhà trường - gia đình - xã hội, trên cơ sở tôn trọng và hỗ trợ lẫn nhau. Tăng cường phối hợp trong việc định hướng hành vi, rèn luyện kỹ năng sống và củng cố giá trị đạo đức cho học sinh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 về Chương trình giáo dục phổ thông*. Hà Nội.

Hoàng, T, P, H. (2013). *Biện pháp quản lý công tác chủ nhiệm lớp ở các trường trung học cơ sở thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh*. Thái Nguyên: Đại học Thái Nguyên.

Phạm. M. H. (2023). *Quản lý công tác chủ nhiệm lớp theo hướng phát triển năng lực học sinh ở trường trung học phổ thông ngoài công lập Thành phố Hồ Chí Minh*. Thành phố Hồ Chí Minh: Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

Phạm. T. H. (2015). *Quản lý công tác chủ nhiệm lớp ở các trường trung học phổ thông ngoài công lập huyện Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh*. Đại học Thái Nguyên.

Phan. D. K. (2018). *Thực trạng quản lý công tác chủ nhiệm lớp của hiệu trưởng ở các trường trung học phổ thông huyện Cẩm Mỹ, tỉnh Đồng Nai*. Đồng Nai: Trường Đại học Đồng Nai.

Trần.T.T. (2016). *Quản lý công tác chủ nhiệm lớp ở các trường trung học phổ thông tỉnh Thái Nguyên*. Đại học Thái Nguyên.